

Nationella prov årskurs 3: resultat 2016

UF0125

I denna beskrivning redovisas först allmänna uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

A	Allmänna uppgifter	2
A.1	Ämnesområde	2
A.2	Statistikområde	2
A.3	SOS-klassificering	2
A.4	Statistikansvarig	2
A.5	Statistikproducent	2
A.6	Uppgiftsskyldighet	3
A.7	Sekretess och regler för behandling av personuppgifter	3
A.8	Gallringsföreskrifter	3
A.9	EU-reglering	3
A.10	Syfte och historik	3
A.11	Statistikanvändning	3
A.12	Uppläggning och genomförande	3
A.13	Internationell rapportering	4
A.14	Planerade förändringar i kommande undersökningar	4
B	Kvalitetsdeklaration	4
B.0	Inledning	4
B.1	Innehåll	5
1.1	Statistiska målstorheter	5
1.1.1	Objekt och population	5
1.1.2	Variabler	5
1.1.3	Statistiska mått	5
1.1.4	Redovisningsgrupper	5
1.1.5	Referenstider	5
1.2	Fullständighet	6
B.2	Tillförlitlighet	6
2.1	Tillförlitlighet totalt	6
2.2	Osäkerhetskällor	6
2.2.1	Urval	6
2.2.2	Ramtäckning	6
2.2.3	Mätning	6
2.2.4	Svarsbortfall	7
2.2.5	Bearbetning	7
2.2.6	Modellantaganden	7
2.3	Redovisning av osäkerhetsmått	7

B.3	Aktualitet	7
3.1	Frekvens	7
3.2	Framställningstid.....	7
3.3	Punktlighet	8
B.4	Jämförbarhet och sam användbarhet.....	8
4.1	Jämförbarhet över tiden.....	8
4.3	Sam användbarhet med annan statistik	8
B.5	Tillgänglighet och förståelighet.....	8
5.1	Spridningsformer.....	8
5.2	Presentation	8
5.3	Dokumentation.....	8
5.4	Tillgång till primärmaterial	8
5.5	Upplysningstjänster.....	8

A Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Utbildning och forskning

A.2 Statistikområde

Statistikområde: Skolväsende och barnomsorg

A.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS) Ja, men statistik som presenteras på läns- kommun- och skolenhetsnivå är inte officiell statistik.

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100).

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: Skolverket
Postadress: 106 20 Stockholm
Besöksadress: Fleminggatan 14
Kontaktperson: Jesper Brohede
Telefon: 08 – 527 33 709
Telefax: 08 – 24 44 20
E-post: fornamn.efternamn@skolverket.se

A.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån
Postadress: 701 89 Örebro
Besöksadress: Klostergatan 23
Kontaktperson: Samuel Snickars
Telefon: 010 – 479 64 35
E-post: fornamn.efternamn@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Skolhuvudmän har skyldighet att lämna uppgifter enligt Skolverkets föreskrifter SKOLFS 2011:142, senaste ändring 2016:65. Även lagen om den officiella statistiken (2001:99) och förordningen om den officiella statistiken (2001:100) belyser uppgiftsskyldigheten.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Bevarandebehovet kan för närvarande inte bedömas och är under utredning. Primärmaterialet (datafiler) behålls i 2 år medan blanketterna makuleras efter 3 år.

A.9 EU-reglering

Undersökningen är inte berörd av någon EU-reglering.

A.10 Syfte och historik

Uppgifterna som samlas in från de nationella proven för elever i årskurs 3 utgör en del av Skolverkets nationella uppföljningssystem för skolsektorn. Syftet med uppföljningssystemet är att ge en samlad bild av skolans verksamhet och vara underlag för uppföljning och utvärdering på nationell och lokal nivå.

Statistiken visar om eleverna deltagit samt uppnått kravnivån för de nationella proven redovisat bland annat på huvudmannatyp, kön och elevernas bakgrund. Grundskolans nationella prov i årskurs 3 är obligatoriska prov och görs i ämnena matematik och svenska/svenska som andraspråk. Resultaten från dessa prov är ett av flera mått på utbildningen, lokalt och nationellt.

Uppgifter över resultat och deltagande i de nationella proven för årskurs 3 samlades in för första gången 2009 genom ett urval av grundskolor med elever i årskurs 3. Från och med 2010 är det en totalundersökning där uppgifter samlas in från alla grundskolor som har elever i årskurs 3.

A.11 Statistikanvändning

Statistiken över grundskolans nationella prov i årskurs 3 används av Skolverket för det nationella uppföljningssystemet och ingår i Sveriges officiella statistik. Den används också av Utbildningsdepartementet. Därutöver används uppgifterna av enskilda skolor, huvudmän, företag, forskare och massmedia.

A.12 Uppläggning och genomförande

Insamlingen av nationella prov årskurs 3 är en totalundersökning med Skolenhetsregistret som ram. Undersökningen görs årligen och avser uppgifter om nationella prov i svenska, svenska som andraspråk och matematik för elever i årskurs 3 i kommunala och fristående grundskolor och sameskolor. Uppgifter från grundsärskolor eller specialskolor ingår ej i undersökningen. Insamlingen

sker under vårterminen i årskurs 3 och avser uppgifter om eleven uppnått kravnivån i de olika delproven för respektive ämne, samt uppnådda poängvärden för vissa provdelar. Registrering, påminnelser och hantering av eventuella fel sker under sommaren och hösten.

Uppgifterna i årets insamling har samlats in direkt från skolenheterna eller via en central kontaktperson på kommunen. Insamlingen genomförs genom att SCB skickar ut inloggningsuppgifter till berörda uppgiftslämnare, som använder dessa för att skicka in efterfrågade uppgifter via SCB:s webbplats, antingen i form av textfiler eller genom att fylla i en webbenkät.

Samtliga variabler i webbenkäten och textfilerna granskas maskinellt i samband med registrering. Felaktigheter rättas efter kontakt med uppgiftslämnarna. När allt material kommit in görs ytterligare kontroller på individ-, skolenhets- och kommunnivå. Exempel på kontroller är dubblettkontroller och olika rimlighetskontroller.

Bakgrundsuppgifter för eleven och dess biologiska föräldrar hämtas från Registret över totalbefolkningen (RTB) samt Utbildningsregistret.

A.13 Internationell rapportering

Ingen internationell rapportering sker.

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Inga förändringar är planerade.

B Kvalitetsdeklaration

B.0 Inledning

SCB deklarerar kvaliteten i statistiken enligt ett kvalitetsbegrepp som består av fem huvudkomponenter:

- (1) **Innehåll**, som framför allt gäller statistikens målstorheter.
- (2) **Tillförlitlighet**, som avser osäkerhetskällor och hur dessa påverkar statistiken.
- (3) **Aktualitet**, som omfattar tidsaspekter som spelar roll för hur väl statistiken beskriver nuläget.
- (4) **Jämförbarhet och sammanvändbarhet**, som avser möjligheter till jämförelser, över tiden och mellan grupper, samt till att använda statistiken tillsammans med annan statistik.
- (5) **Tillgänglighet och förståelighet**, som avser statistikens fysiska tillgänglighet och dess förståelighet.

För mer information om kvalitetsbegreppet för officiell statistik och en mer detaljerad redovisning av innebörden i de fem huvudkomponenterna, se rapporten *Kvalitetsbegrepp och riktlinjer för kvalitetsdeklaration av officiell statistik (MIS2001:1)* i serien *Meddelande i samordningsfrågor för Sveriges officiella statistik*. Publikationen finns på SCB:s webbplats.

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

1.1.1 Objekt och population

Insamlingsobjekten i undersökningen är aktiva skolenheter som har verksamhet inom grundskolans årskurs 3. Samtliga av dessa enheter hämtades från Skolenhetsregistret 2016-05-15.

Målpopulationen utgörs av samtliga elever som går i årskurs 3 under vårterminen, dock inte elever i särskola eller specialskola. Elever i svenska utlandsskolor ingår i målpopulationen. Varje elev utgör ett målobjekt.

1.1.2 Variabler

Variabler som redovisas i statistiken på nationell nivå är:

- Delprovsresultat (uppnått kravnivån/ej uppnått kravnivån) för svenska
- Delprovsresultat (uppnått kravnivån/ej uppnått kravnivån) för svenska som andraspråk
- Delprovsresultat (uppnått kravnivån/ej uppnått kravnivån) för matematik
- Elever som deltagit/ej deltagit i proven

1.1.3 Statistiska mått

Statistiken redovisas i antal och andelar.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Statistiken som tillhör Sveriges officiella statistik redovisas efter följande grupper:

- Huvudman
- Riket
- Kön
- Föräldrarnas utbildningsnivå
- Nyinvandrade elever
- Okänd bakgrund (avser elever som saknar personnummer)

Dessutom redovisas statistik efter:

- Län
- Kommun
- Skolenhet

1.1.5 Referensstider

Referensperiod för objekt och insamlingsvariabler är vårterminen 2016.

Referensperiod för variabler härledda från *Utbildningsregistret* är vårterminen 2016.

Referensperiod för variabler härledda från *Registret över totalbefolkningen (RTB)* är 2016-07-31.

1.2. Fullständighet

Den publicerade statistiken ger en god bild av resultaten i grundskolans nationella prov för årskurs 3, vilket är en del i den samlade bilden av skolsektorns verksamhet.

Utöver publicerad statistik kan SCB utföra specialbearbetningar av enbart primärmaterial och/eller, under vissa förutsättningar, tillsammans med andra individregister.

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Ett statistikvärdes tillförlitlighet/osäkerhet beror på den totala avvikelsen (totala felet) mellan skattningen och målstorheten. Det totala felet kan beskrivas enligt följande:

Totala felet = Urvalsfel + Täckningsfel + Bortfallsfel + Mätfel + Bearbetningsfel

Statistiken över nationella proven i årskurs 3 har inga urvalsfel eller täckningsfel eftersom alla registrerade skolenheter har uppgiftslämnarplikt. Det kan förekomma små mätfel eller bearbetningsfel och partiellt bortfall. Inga formella studier har genomförts för att exakt räkna ihop dessa fel men sammantaget är ändå bedömningen att statistiken håller bra kvalitet.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

Statistiken är totalräknad och är därmed inte påverkad av osäkerheter orsakade av urval.

2.2.2 Ramtäckning

Undersökningen ska omfatta alla grundskolor som har elever i årskurs 3 förutom grundsärskolor och specialskolor. Som urvalsram används SCB:s register över skolenheter vilket anses ha mycket få, om ens några, täckningsfel.

Undertäckning i urvalsramen bedöms vara obefintlig eftersom ämnesproven är obligatoriska och endast kan beställas om skolan finns registrerad i Skolenhetsregistret.

Övertäckning förekommer i urvalsramen men detta påverkar inte statistiken. Skolenheter som inte lämnar in uppgifter till undersökningen kontaktas av SCB vilket medför att övertäckning kan särskiljas från svarsbortfall. Skolenheter som utgör övertäckning tas då bort från ramen och påverkar därmed inte statistiken.

2.2.3 Mätning

Uppgiftsinsamling sker via filinläsning där uppgiftslämnarna själva läser in sina filer via internet. De mätproblem som uppstår i undersökningen består huvudsakligen av att uppgiftslämnarna feltolkar instruktioner eller lämnar ofullständiga uppgifter. Det finns automatiska kontroller för vissa variabler som måste rättas innan uppgifterna kan skickas in. Inga formella studier har gjorts för att närmare kvantifiera osäkerheter som uppstår till följd av mätfel men dessa anses ändå vara mycket små.

Någon mätteknisk rapport har inte tagits fram eftersom mätmetoden är väl beprövad under fler årgångar och på likartade undersökningar.

2.2.4 Svarsbortfall

Svarsbortfall, vanligen förkortat till bortfall, uppstår när värde på en eller flera variabler i undersökningen inte kan hämtas in. Saknas alla värden för ett undersökningsobjekt (i denna undersökning, en elev) är det frågan om objektsbortfall; saknas endast vissa värden, handlar det om partiellt bortfall.

Objektsbortfall förekommer då uppgiftslämnare inte lämnar in uppgifter om alla elever eller inte kan förmås lämna in några uppgifter alls. Den exakta omfattningen av objektsbortfall är svår att beräkna, men genom samgranskning med andra register, till exempel grundskolans elevregister, kan de flesta objektsbortfall upptäckas och åtgärdas. Det totala objektsbortfallet är mycket litet och bedöms inte kunna påverka undersökningens tillförlitlighet, varken på nationell eller på regional nivå.

Partiellt bortfall till följd av att uppgiftslämnarna vid inläsningen missat ange ett värde på någon variabel kan inte förekomma på grund av kontroller som är inbyggda i insamlingssystemet. Det är dock möjligt för uppgiftslämnaren att ange att eleven inte har deltagit eller att uppgift saknas, varvid partiellt bortfall ändå förekommer. Partiellt bortfall förekommer också för bakgrundsvariabler ifall matchningen mot till exempel RTB eller Utbildningsregistret inte ger någon träff.

2.2.5 Bearbetning

Bearbetningsfel är fel som kan uppkomma när man bearbetar det insamlade materialet, manuellt eller maskinellt. De bearbetningar som görs är bland annat granskning och upprättning, matchningar mot andra register, härledningar och aggregeringar.

Risken för att bearbetningsfel som beror på den ”mänskliga faktorn”, t.ex. beräkningsfel, programmeringsfel och systemfel, ska inträffa och den konsekvens detta får för statistiken är mycket svår att beräkna. SCB arbetar kontinuerligt för att minimera riskerna för negativ inverkan på statistikens tillförlitlighet på grund av fel som beror på den ”mänskliga faktorn”, både förebyggande och genom snabba åtgärder när sådana fel upptäcks.

I årets undersökning finns inga kända fel pga. bearbetningar. Resultaten har rimlighetskontrollerats kontinuerligt under arbetets gång.

2.2.6 Modellantaganden

Inga andra modellantaganden görs än den metodik som redovisats ovan.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Osäkerhetsmått för slumpmässiga urvalsfel (vanligen 95-procentiga konfidensintervall) beräknas inte eftersom det är en totalräknad undersökning. Inte heller några andra osäkerhetsmått beräknas.

B.3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Undersökningen är årlig vilket innebär att både insamling av uppgifter och publicering av statistik sker en gång per år.

3.2 Framställningstid

Framställningstiden, från referenstid till publicering, är cirka 6 månader.

3.3 Punktlighet

Publicering sker enligt publiceringsplan för Sveriges officiella statistik, www.scb.se/publiceringskalender.

B.4 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Ämnesproven är olika från år till år och kan variera i innehåll. Det går därför inte att göra jämförelser över tid.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Redovisningsgrupperna går att jämföra för ett och samma mättilfälle på nationell nivå.

4.3 Sammanvändbarhet med annan statistik

Viss sammanvändbarhet finns med statistiken över elever i grundskolan per 15 oktober (www.scb.se/UF0104). Historiska studier avseende kommuner, skolor eller enskilda elever kan också på sikt göras med övrig statistik som samlas in på individnivå.

B.5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Statistiken publiceras på Skolverkets webbplats, www.skolverket.se, som pm, artiklar men också i Skolverkets olika publikationsserier, t.ex. "Beskrivande data".

5.2 Presentation

Statistiken presenteras som Excel-tabeller med flikar med information och definitioner. Dessutom kan användare utnyttja webbdatabasen SIRIS där man själv väljer tabellutformning utifrån ett antal variabler, www.siris.skolverket.se. För provresultaten i årskurs 3 får man ut andel som nått kunskapsnivån för respektive delprov för de skolor som valts.

I publikationerna enligt avsnitt 5.1 *Spridningsformer* presenteras statistiken som tabeller och diagram med kommentarer och analyserande text.

5.3 Dokumentation

Statistikens kvalitet beskrivs i innevarande dokument, *Beskrivning av statistiken (BaS)*. Detaljerad information om mikrodata finns beskrivet i *Dokumentation av mikrodata (MetaPlus)*. Samtliga dokumentationer finns på SCB:s webbplats, www.scb.se/UF0125.

5.4 Tillgång till primärmaterial

SCB utför på beställning specialbearbetningar av primärmaterial.

5.5 Upplysningstjänster

För ytterligare upplysningar om statistiken kontakta Skolverket: tfn 08-52 73 32 00 växel,

För information om specialbearbetningar av primärmaterial; kontakta Statistiska centralbyrån: Samuel Snickars, tfn 010-479 64 35, fornamn.efternamn@scb.se